

LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

GEROS AGRARINĖS IR APLINKOSAUGOS ŽEMĖS BŪKLĖS STANDARTAI (GAAB) 2024 M.

BENDRIEJI PRINCIPAI

- GAAB reikalavimai - tai reikalavimų (standartų) rinkinys, kuris, kartu su valdymo reikalavimais, sudaro paramos sąlygas (*conditionality*)
- Šių reikalavimų įgyvendinimas privalomas ir valstybėms narėms, ir ūkininkams
- Šie reikalavimai yra susieti su teikiama parama, o už jų nesilaikymą taikomos sankcijos
- Agroaplinkosauginės priemonės ir EKO-schemos (apmokamos veiklos) gali būti formuojamos tik viršijant GAAB standartus

Daugiamečių pievų apsauga

Pagrindinės sąlygos:

- leidžiamas ne didesnis nei 5 proc. ploto sumažėjimas lyginant su 2018 m.
- pareiškėjams, kuriems (galimai) buvo nustatyta prievolė per metus atstatyti daugiameses pievas, tačiau jie to nepadarė taikomos sankcijos
- **siekiant didinti daugiamečių pievų plotus numatomos naujos paramos schemos susijusios su daugiamečių pievų plotų įkurimu;**

GAAB 1

Daugiamečių pievų atkūrimo reikalavimas netaikomas, jei:

- daugiametės pievos buvo pakeistos į kitus žemės plotus, nepatenkančius į bl1 bloką (namų valda, komercinės, visuomeninės paskirties žemė);
- valstybės nuosavybėn paimta žemė, kuri panaudota viešajam interesui ar visuomeniniams tikslais;
- daugiametės pievos apsodinamos mišku (išskyrus trumpos rotacijos želdinius, kalėdines eglutes ar energetinius medžius);
- konkrečiam pareiškėjui nustatytas privalomas atkurti plotas yra mažesnis nei 0,5 ha.

Europos Komisija kartu su Žemės ūkio ministerija bei Nacionaline mokėjimo agentūra tęsia darbus techniniu lygiu, siekiant rasti geriausius teisėtus sprendimus, kurie būtų integruoti į deleguotąjį reglamentą dar iki šių metų pasėlių deklaravimo pradžios.

Svarbu!

Lietuvai pavyko išsiderėti, kad šio reikalavimo įsigaliojimas būtų nukeltas dar metams – nuo 2025 m.

Šlapynių ir durpžemių apsauga

Nustatytuose šlapynių ir durpžemių plotuose, kurie patenka į pareiškėjo deklaruojamus plotus draudžiama:

- šlapynių ir durpžemių plotus sausinti. Naujų drenažo sistemų įrengimas draudžiamas, tačiau senų sistemų remontas ir rekonstravimas galimas, tik jei tai nepakenks durpžemių aplinkosauginei būklei
- deginti durpžemių plotus
- durpžemių plotuose draudžiamas arimas

Jeigu durpžemių plotai lauke yra mažesni nei 10%, bet ne daugiau kaip 1 ha, sankcija netaikoma

- Ir toliau yra tęsiami durpžemių sluoksnio tikslinimo darbai;
- Pareiškėjams ir toliau yra suteikiama galimybė kreiptis į ŽŪDC su prašymu tikslinti durpžemių sluoksnį (2024 m. bus taikoma supaprastinta kreipimosi tvarka).

GAAB 2

Taikoma nuo
2025 m.

Draudimas deginti ražienas

Pagrindinė sąlyga:

Ražienos negali būti deginamos, išskyrus atvejus, numatytus Aplinkos apsaugos reikalavimuose deginant sausą žolę, nendres, šiaudus bei laukininkystės ir daržininkystės atliekas

GAAB 3

Paviršinių vandens telkinių apsauga

Pagrindinės 1-ojo reikalavimo sąlygos:

Paviršinio vandens telkinių apsaugos juostose pareiškėjams draudžiama dirbti žemę ir paskleisti mineralines trąšas, augalų apsaugos produktus, mėšlą ir (ar) srutas:

- prie nesureguliuotų vandens telkinių ar jų nesureguliuotų ruožų mažiausias vandens telkinių pakrančių apsaugos juostų plotis negali būti mažesnis nei 5 m nuo vandens krašto;
- prie sureguliuotų vandens telkinių ar jų sureguliuotų ruožų mažiausias deklaruojamas vandens telkinių pakrančių apsaugos juostų plotis negali būti mažesnis nei 3 m nuo šlaito viršutinės briaunos

GAAB 4

Pagrindinės 2-ojo reikalavimo sąlygos (nesusijęs su reglamento nuostatomis):

Prie melioracijos griovių, nuo griovio šlaito viršaus, privalo būti paliekamos min. 3 m. pločio palaukės su žoline danga. Netaikoma ekologiniams ūkiams.

Erozijai jautriųjų teritorijų (šlaitų) apsauga

Erozijai jautriose teritorijose (šlaitų, statesnių nei 12 proc. sluoksnis) privaloma:

- neauginti bulvių, pašarinių ir cukrinių runkelių, kitų šakniavaisių ir šakniagumbių
- laikotarpiu nuo lapkričio 15 d. iki **kovo 15 d.** užtikrinti bent minimalią žolinių augalų augmeniją, arba palikti ražienų laukus per žiemą arba kitas augalų liekanas. Ražienų ar augalų liekanų dirbimas minimu laikotarpiu yra draudžiamas
- vaismedžių ir vaiskrūmių plotuose ir jų tarpueiliuose draudžiamas žemės dirbimas ir purenimas
- taikyti **arimo** skersai šlaito technologiją
- **nuo 2024 m. Europos Komisijai nepritarus nebelieka išimties** „Jeigu erozijos plotai lauke yra mažesni nei 10%, bet ne daugiau kaip 1 ha, sankcija netaikoma“

GAAB 5

Dirvos apsauga jautriausiu periodu

Pagrindinės sąlygos:

Kiekvienais metais gruodžio 1 d. lapkričio 15 - kovo 15 d.:

- pareiškėjams deklaruojantiems iki 50 ha taikomas reikalavimas, kuomet ne mažesniame nei **50 proc.** pareiškėjo deklaruotame ariamosios žemės plote, sodų ir uogynų plote turi būti užtikrinama minimali danga
- pareiškėjams deklaruojantiems daugiau nei 50 ha taikomas reikalavimas, kuomet ne mažesniame nei **65 proc.** pareiškėjo deklaruotame ariamosios žemės plote, sodų ir uogynų plote turi būti užtikrinama minimali danga
- Žemės dirbimas deklaruotuose plotuose su augaline danga ar augalų liekanomis nurodytu laikotarpiu yra draudžiamas. **Ražienų plotuose nėra draudžiamas žemės dirbimas bearimiu būdu, t.y. ražienų paviršius gali būti lengvai kultivuotas (skustas, kultivuotas) taip, kad ražienos išliktų matomos**
- Juodąjį pūdymą iki kiekvienų metų spalio 1 d. būtina apsėti arba apsodinti žemės ūkio augalais
- Aukščiau išdėstytas minimalus dirvos dangos reikalavimas neprivalomas po daržovių, bulvių, ir runkelių

GAAB 6

Augalų kaita

Numatytos pagrindinės sąlygos (nauja):

- pareiškėjai privalo laikytis minimalios augalų kaitos reikalavimo bent 65 proc. deklaruotos ariamosios žemės plote t. y. tas pats pasėlis negali būti auginamas ilgiau nei vieneri metai tame pačiame lauko plote, t. y. kitais metais po einamųjų metų turi būti auginamas kitas pasėlis nei einamaisiais metais;
- plotai, kuriuose per pastaruosius dvejus metus pasėliai nebuvo pakeisti, trečiaisiais metais turi būti naudojami kitiems pasėliams auginti;
- nebelieka reikalavimo turėti ir 6 savaites išlaikyti tarpinius augalus.

GAAB 7

Naujos sąlygos
2024 m.

Kukurūzus pareiškėjas gali auginti ne ilgiau nei trejus metus tame pačiame lauke su sąlyga, kad jo laikomų ūkinių gyvūnų santykis (SG/ha lyginant su bendru deklaruotu plotu) yra didesnis negu 0,3 arba jeigu pareiškėjas yra registruotas kaip pašarų augintojas pašarų registre, gaminantis tiekiantis rinkai augalininkystės produktus ir galintis pateiktis to įrodymus. Be to, būtina užtikrinti, bent vieną iš šių sąlygų:

kiekvienais metais, po kukurūzų derliaus nuėmimo iki sekančių metų kukurūzų sėjos, užtikrinti, kad dirva būtų padengta tarpiniais augalais (įsėliniai, posėliniai, žieminiai tarpiniai pasėliai)

arba

kiekvienais metais užtikrinti, kad valdoje pasikeitė bent 35 proc. ariamosios žemės plote auginamų augalų, lyginant su praėjusiais metais. Plotai, kuriuose per pastaruosius trejus metus pasėlis nebuvo pakeistas, ketvirtaisiais metais turi būti naudojami kitiems augalams auginti. Tarpiniai pasėliai minimi pirmoje sąlygoje gali būti traktuojami kaip pasėlio pakeitimas.

Biologinė įvairovė ir kraštovaizdis

Pareiškėjas, siekdamas atitikti šį reikalavimą kiekvienais metais turi pasirinkti vieną iš žemiau išvardintų alternatyvų:

- Alternatyva Nr. 1 – pareiškėjai ne mažiau nei 4 proc. savo deklaruojamos ariamosios žemės gali skirti kraštovaizdžio elementams ir / arba žaliajam pūdymui.
- Alternatyva Nr. 2 – pareiškėjai ne mažiau 7 proc. savo deklaruojamos ariamosios žemės gali skirti tarpiniams augalams arba azotą fiksuojantiems augalams su sąlyga, kad 3 proc. iš šių 7 proc. sudarys kraštovaizdžio elementai ir / arba žaliasis pūdymas.

GAAB 8

Naujos sąlygos
2024 m.

2024 m. pareiškėjai GAAB 8 reikalavimą galės atitikti skirdami 4 proc. savo ariamosios žemės kraštovaizdžio elementams, pūdymui, azotą kaupiantiems augalams arba tarpiniams pasėliams.

Svarbu pažymėti, kad:

- plotuose, patenkančiuose į Paukščiams svarbių teritorijų sluoksnį, draudžiama kirsti ir genėti medžius ir gyvatvores paukščių jauniklių perėjimo ir augimo metu, t. y. nuo kovo 1 d. iki rugpjūčio 1 d.
- tarpinių pasėlių ploto perskaičiavimo koeficientas yra 0,3, t. y. 1 m² atitinka 0,3 m² užskaitos ploto. **2024 m. taikoma išimtis taikomas koeficientas lygus 1.**
- tarpinių pasėlių ir azotą fiksuojančių augalų plotuose draudžiama naudoti augalų apsaugos produktus
- valdoje esančius kraštovaizdžio elementus (medžių giraitės, tvenkiniai) bus privaloma išlaikyti

Aplinkos atžvilgiu jautrių daugiamečių pievų apsauga

Pagrindinė sąlyga:

Aplinkosaugos atžvilgiu pažeidžiamas daugiametės ganyklas arba pievas (patenkančias į „Natura 2000“ teritorijas), draudžiama arti ar jose vykdyti ne žemės ūkio veiklą.

GAAB 9

Tokias pievas galima atnaujinti – suarti ir atsėti, jeigu tai leidžiama gamtotvarkos plane. Pievų atnaujinimas ir atsėjimas gali būti vykdomas tik gavus raštišką kompetentingos gamtos apsaugos institucijos sutikimą.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

Ačiū už dėmesį

LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA
PVM kodas LT886751917

Biudžetinė įstaiga
Gedimino pr. 19,
LT-01103 Vilnius

+370 5 239 11 11
zum@zum.lt
zum.lrv.lt